

OILA DAVTRASIDA

№ 22 (368)
2019 - yil
30 - may
payshanba

www.od-pr

Ijtimoiy-siyosiy, ma'naviyat va ma'rifiy gazeta

Gazeta 2011 yil 1 martan boshlagan.

Муножот
ЙЎЛЧИЕВА:
«УЛАРГА
РАҲМИМ
КЕЛАДИ...»

5-бет

ТАНҚИДГА МУНОСАБАТ

нега йўқ?
Ахборот хизмати
иши пресс-релиз
тайёрлашми?

2-бет

ЎТТИЗ ЙИЛЛИК МУАММО

Уни ечишга қачон
киришилади?

3-бет

ИФТОР

Тўқ одамлар учун
ёзилган эҳсон

4-бет

ЗУЛФИЯ МУКОФОТИ

га
номуносиблар ёхуд
уни олишда ота-
оналар «хизмати»

6-бет

– Ура! Сессияга энди
пул кетмайди!

– Наҳот-ки-и-и-!!!
Бошқа соҳадан иш
топаман шекилли...

КОРРУПЦИЯ!
Қарши курашишга
жиддий киришилди

7-бет

ОЛИЙ ТАЪЛИМ КОРРУПЦИЯСИЗ БЎЛАДИМИ?

Ахборот хизматлари иши фақат пресс-релиз тайёрлаш эмас

Кеча Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан оммавий ахборот воситалари соҳасида миллий қонунчиликни янада такомиллаштиришнинг долзарб масалаларига бағишлаб ўтказилган республика конференциясида иштирок этиб бир қатор фикрлар ҳаёлимдан ўтди.

Аввало, конференцияда кайд этилганидек, бугун миллий қонунчилигимизда оммавий ахборот воситалари фаолияти билан боғлиқ камчиликлар, қатор бўлиқлар борлиги кундай равшан. Оммавий ахборот воситаларининг ташкилий-ҳуқуқий шаклидан тортиб — муассислар билан муносабатлар, давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари томонидан журналистнинг ахборот олишига тўқсинлик қилгани учун жавобгарлик масаласига — кўплаб меъёрларни аниқлаштириш зарур.

Давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари фаолияти очиклигини таъминлаш, бунинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш борасида кўтарилаётган масалалар кўплаб журналистларни, оммавий ахборот воситалари ходимларини хурсанд қилган бўлса керак. Бонси, биз йиллар давомида оддий бир материал (*танқидий у ёқда турсин*) тайёрлаш мақсадида бир ташкилотдан маълумот олишда қатта тўсиқларга учраб келдик. Расмий хат жўнатиш, хат эса канцеляриядан — тегишли раҳбарга, раҳбардан — ўринбосарга, ўринбосардан — ижрочига тушишини, кейин эса ижрочи тайёрлаган ҳисобот шаклида бир маълумот (*шунда ҳам умумий гаплардан нарига ўтилмаган*) яна шу йўналишда раҳбаргача бориб, унинг тасдиғидан ўтгандан сўнггина почта орқали бизга келиши каби узундан-узун жараён кўпчилик ҳамкасбларимизга яхши таниш. Сўнгги йилларда давлат идоралари халққа хизмат қилиши керак, деган тамойил ҳаётга татбиқ этила бошлангач давлат ва ҳўжалик бошқаруви органларининг матбуот билан ишлаш услубида ҳам анча-мунча ўзгаришлар кўзга ташланипти. Бирок ҳали ҳам бу йўналишда долзарб бўлиб турган масалалар талайгина.

Аввало, ахборот хизматлари нафақат ўз ташкилоти ҳақида пресс-релиз ёки бошқа маълумот тайёрлаб матбуотга узатиш, балки ушбу ташкилот иможи учун ҳам масъул эканлигини англаб етиши зарур.

Мисол учун, газета ёки интернет нашрда бирор бир ташкилот фаолияти ҳақида танқидий материал чиқса, биринчи навбатда бу материални ким ёзган, нега ёзган каби саволларни суриштириш ўрнига, ўша материалга тезкор муносабат билдирилса, айтилган камчиликларни тўғрилаш борасида қандай ишлар бошлангани ҳақида айтилса, бу биринчи галда ўша ташкилотнинг обрўси ошишига хизмат қилмайдими?

Газетамизнинг деярли ҳар сонидан маълум бир соҳа бўйича танқидий-тахлилий материаллар беришга ҳаракат қиламиз. Кўп мақолаларимизда муайян камчиликлар аниқ кўрсатилган (*адресный*) ҳам бўлади. Афсуски уларнинг аксариятига тегишли соҳа мутасаддилари (*ёхуд ахборот хизматлари*) муносабат билдириш у ёқда турсин, расмий хат билан ўша мақола жўнатилса-да деярли жавоб беришмайди. Тахририятда бунга мисоллар етарли.

Яқинда бир вазирлик ахборот хизмати раҳбари қарийб икки ойдан кейин мақолага муносабат жўнатар экан, «соҳада мана бундай қатта-қатта ишлар қилиняпти, фалон лойиҳаларни амалга оширяпмиз. Шундай пайтда танқид қилиш адолатдан бўладими?» қабилида нолиди. Қизиқ, соҳанинг қайсидир бир томони танқид қилинар экан, бу у ердаги «қатта ислохотлар» инкор этиляпти

дегани эмас-ку! Аксинча, камчиликни кўрсатиб, уни вақтида тўғрилашга даъват этаётгани учун миннатдор бўлиши керак эмасми? Мақолага муносабат қилиб «улкан ишлар ҳисоботини» эмас, камчилик қандай бартараф этилаётганини икки оғиз гап билан айтиш кераклигини вазирлик ва идоралар ахборот хизматлари вакиллари қачон англаб етишади?

Албатта, бунинг учун давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари ахборот хизматлари фаолиятини қафолатлайдиган меъёрий ҳужжатлар керак бўлади. Шу бонс ҳам бугун Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, ҳўжалик юритувчи субъектлар ва бошқа ташкилотларнинг жамоатчилик билан ўзаро ҳамкорлигини тубдан такомиллаштириш ҳамда матбуот хизматлари фаолиятини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори лойиҳаси жамоатчилик муҳокамасига кўйилган.

Конференция давомида шунга амин бўлдим: ошқоралик ва демократик тамойилларни оммавий ахборот воситаларида чинакамга татбиқ этиш учун ҳали кўп ишлар қилиниши керак экан. Бу давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари ҳамда уларнинг ахборот хизматлари фаолиятига, журналистларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари қанчалик ҳимояланганига, ўз навбатида, оммавий ахборот воситалари ходимларининг билими, савияси ва салоҳиятига бевоисита боғлиқ. Хурсанд қиладиган томони мана шу долзарб вазифалар ечими сари қадам қўйилаётганидир.

Ҳусниддин БЕРДИЕВ

«Халқ машинаси» ишлаб чиқарилади...ми?

Германия Федератив Республикаси Президенти Франк-Вальтер Штайнмайернинг юртимизга расмий таширифи доирасида 28 май куни икки томонлама ҳужжатларни имзолаш давомида Ўзбекистонда «Volkswagen» тижорат автомобиллари ишлаб чиқариш тўғрисида ҳужжат имзоланди.

Олдинроқ «Ўзавтосаноат» бошқаруви раиси Умиджон Салимов мамлакатимизда немис концернининг турли брендларига тегишли бир нечта моделларини ишлаб чиқариш имкониятини муҳокама қилинганини айтган эди, деб ёзди ЎЗА.

Ҳамкорлиқнинг биринчи йўналишида Ўзбекистонда «Volkswagen Amarok» пикаплари йиғилади.

«Биз фақат «Amarok» билан чекланиб қолмаймиз, параллел равишда «Volkswagen» компаниясининг бошқа брендлари ҳақида ҳам ўйлаб кўрамиз», дея таъкидлаган эди «Ўзавтосаноат» бошқаруви раиси.

Дарахтларни кесганга 2 млн. сўм жарима

Дарахтлар, буталар, бошқа ўрмон ўсимликлари ва ниҳолларни гайриқонуний равишда кесиб, йиқитилганга ўзгартириш ёки йўқ қилиш энг кам иш ҳақининг беш бараваридан ўн бараваригача, мансабдор шахсларга эса — ўн бараваридан ўн беш бараваригача жаримага тортишига сабаб бўлади.

Жиноят кодексига ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексага киритилган ўзгариш ва қўшимчаларда бу ўз аксини топган. Яъни, эндиликда дарахтларни гайриқонуний равишда кесган фуқаролар 2 миллион 27 миң 300 сўм, мансабдор шахслар эса 3 миллион 40 миң 950 сўм жаримага тортилади.

Агар худди шундай ҳуқуқбузарликлар маъмурий жазо чораси қўлланилганидан кейин бир йил давомида такрор содир этилса жарима миқдори энг кам иш ҳақининг ўн бараваридан ўн беш бараваригача, мансабдор шахсларга эса — ўн беш бараваридан йигирма бараваригача ошади.

Меҳмонхоналарда никоҳ гувоҳномаси сўралайтими?

Маълумки меҳмонхона хизмати кўрсатишнинг янги қондаларига асосан, меҳмонхона хизматлари яшаш жойи (*прописка*), фуқаролик, жисмоний шахсларнинг қариндошлик ва никоҳ муносабатлари, шунингдек шахсий ҳаёт ҳуқуқини чекловчи бошқа омиллардан қатъи назар кўрсатилиши лозимлиги белгиланган эди.

Uz24 тахририяти паспортида мухри бўлмаган Ўзбекистон фуқароларига меҳмонхона хизматлари кўрсатилиши ёки йўқлигини билиш мақсадида Тошкент, Самарқанд, Бухоро шаҳарларидаги тўртта меҳмонхона билан боғланган. Фақат Бухородаги меҳмонхонада меҳмонларни никоҳ гувоҳномасисиз қабул қилиниши маълум бўлди, деб ёзди Uz24.

Пойтахт меҳмонхоналари боғланган тузилганда тўғрисидаги гувоҳномаси нуسخаси бўлганида ҳам никоҳ гувоҳномасисиз жуфтликларни қабул қилиниши қатъиян рад этди. Қайсидир меҳмонхона вакили бундай қоида йўқлигини айтиётган бўлса, яна бири текшириш келса, муаммо бўлишини айтмоқда.

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЯ

«Ўзбектелеком» АК:

Тезлик оширилмоқда, тарифлар эса тушмоқда!

– Мамлакатимизда интернетдан фойдаланувчилар сони тобора кўпаймоқда. Улар учун сифатли хизматни таклиф этиш, интернетга уланишни осон ва юқори тезликда амалга ошириш учун қандай янгиликлар қилинмоқда?

Жаббор ўРОЛОВ,
Навоий шахри

Куни кеча «Ўзбектелеком» АК томонидан ўтказилган брифинг айни шу масалага бағишланди ва аҳолига телекоммуникация хизматларини тақдим этиш лойиҳалари бўйича маълумот берилди.

Телекоммуникация тармоқларини модернизация қилиш бутун Ўзбекистон бўйлаб амалга оширилмоқда, жумладан, мис линиялар оптик толали алоқа линияларига алмаштириляпти. Барча худудларда техник стандартлар талабларига мувофиқ, эскирган телефон линиялари таъмирдан чиқарилди ва алмаштирилди, 4 миң км.дан ортик мис кабеллари янгиланди, xDSL технологияси билан хизматлар сифати яхшиланди.

Умумий сиғими 150 миңдан ортик портага эга кенг полосоли уланиш қурилмалари ўрнатилди, бунинг натижасида абонентларга FTTx технологиясидан фойдаланган х олда оптик алоқа линияларига асосланган телекоммуникация хизматлари тақдим этилмоқда. Жорий йилнинг биринчи чорагида 2 миң 408 та кўп қаватли уй, 1108 та умумий таълим мактаби замонавий алоқа хизматлари билан таъминланди.

«Ўзбектелеком» АК биринчи чоракда оператор ва провайдерлар учун интернет-каналлар тарифини 1 Мбит/с. учун 70 миң 128 сўмгача пасайтирди.

«Интернет нархлари ундан қандай

фойдаланишимизга боғлиқ, Яъни вақт ўтиши билан ундан қанча фойдаланишди, оператор ва провайдерлар уни биздан қанчага сотиб олишади-ю ўз абонентларига қанча арзон ёки қиммат ва тезликда тақдим этишади. Бу нарх оператор ва провайдерлар учун, турган гапки, фойдаланувчилар учун ҳам мунтазам пасайиб боради», — деди «Ўзбектелеком» АК тижорат директори вазифасини вақтинча бажарувчи Алишер ЗУФАРОВ брифинг давомида.

Жорий йил 25 февралдан бошлаб, «Ўзбектелеком» АК «UNLIM» сериясининг янги лимитсиз тариф режаларини фойдаланиш учун тақдим этди. Абонентларнинг эҳтиёжларини қондириш мақсадида, 12 апрелдан «UNLIM» тариф режасининг сериясини яна учта: «UNLIM 6», «UNLIM 40» ва «UNLIM 100» билан тўлдирди.

Хуллас, телекоммуникация тармоқларини модернизация қилиш давом этмоқда. Тезлик оширилмоқда, тарифлар эса тушмоқда, дея таъкидлашди «Ўзбектелеком» АК вакиллари.

ЎТТИЗ ЙИЛЛИК МУАММО

уни ечишга қачон киришилади?

Наманган шаҳридаги аҳоли гавжум кўчаларидан бирининг аянчли аҳволи тўғрисида ҳамкоримиздан танқидий мақола олдик. Очиги унда кўтарилган муаммо деярли барча шаҳару қишлоқларда учрайди. Ўнқир-чўнқир кўчалар барчанинг бирдек оғир дардига айланган. Афсуски бу ҳақда қанча айтилса, «юқори»га қанча шикоят қилинса-да, муаммо ечимига комплекс ёндашув йўқ. Ҳар-ҳар жойда бир кўчанинг озгина қисми «эл кўрди» учун таъмирлаб қўйилапти. Хуллас, мақолада ҳудуд ва кўча номини адашиб ўзгартириб қўйсангиз ҳам исталган вилоят ёки туманга тўғри келаверади.

Йўлларимизнинг аянчли аҳволи ҳеч кимга сир эмас. Бу муаммони бир ёки икки йилда ечиб ҳам бўлмайди. Зеро, сўнгги 30 йилда эътибордан четда қолган, ўз ҳолига ташлаб қўйилган муаммо бу. Тўғри, ўтган йилдан бошлаб, ҳали у вилоятда, ҳали бу туман ёки шаҳарда ёхуд «Обод қишлоқ» дастури доирасида қандайдир яқка ишлар қилинмоқда. Аммо бу ишларнинг камровида — республика, вилоят ёки ҳудудлар бўйича умумий стратегия ишлаб чиқилмаган. Айтилик, вилоят миқёсида йўллар аҳволи мониторинги, уларнинг қайси йили ва қанча километрини таъмирлаш, уларнинг молиявий манбалари бўйича бош режа мавжуд эмас. Ахир, Президент ёки пойтахтдан борган катта бир раҳбар кўзи учунгина, режалаштирилмаган ёндашув билан ҳудуднинг ҳали у, ҳали бу йўл қисми асфальт қилиниши — муаммога ечим бўлмайди. Оқибатда серкатнов, маъмурий бинолар ва аҳоли зич жойлашган кўчаларимиз ҳанузгача ачинарли аҳволда қолмоқда.

Ушбу мақолани эълон қилиш билан бирга, республика, вилоят ва туман миқёсида тегишли мутасадди ташкилотлардан ҳудудлар бўйича кўчалар, йўлларни таъмирлаш бош режаси ишлаб чиқилиши ва уни аҳолига эълон қилинишини кутиб қоламиз. Зеро, аҳоли ўз кўчасининг нечанчи йилда каптал таъмирланишини билса, умиди уйғонади, сабр қилиб кутади, одамларнинг ҳали у, ҳали бу ташкилотга шикоят билан югуришига ҳам ҳолат қолмайди.

«Янги ариқ» кўчасининг эски муаммолари

Наманган шаҳрининг марказидаги «Оби-ҳаёт» маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудидан ўтган «Янги ариқ» ва «Х.Халқанов» (собиқ Чехов) кўчаларининг аянчли аҳволи неча йилдирки аҳолини қийнаб келмоқда. Сабаби бу чеккадаги туман йўли эмас, минглаб одамлар юмушлари билан ҳар куни иши тушадиган, қатор маъмурий бинолар жойлашган шаҳар марказига яқин ва анчагина серкатнов йўл ҳисобланади.

Ушбу кўчаларнинг қай даргоҳларга олиб боришига бир эътибор беринг-а?

«Янги ариқ» кўчасига киришингиз билан чап томонда канал, унинг ўнг томонида хотира боғи. Юз эллик метр юришингиз билан Наманган шаҳрида машҳур бўлган, аксарият «каттакон»ларнинг фарзандлари, неваралари тарбияланадиган 6-сонли мактабгача таълим муассасаси жойлашган.

Эллик метр юришингиз билан Наманган вилоят ногиронларни реабилитация қилиш ва протезлаш маркази кўринади.

Президент ёки пойтахтдан борган катта бир раҳбар кўзи учунгина, режалаштирилмаган ёндашув билан ҳудуднинг ҳали у, ҳали бу йўл қисми асфальт қилиниши — муаммога ечим бўлмайди.

Ушбу кўча бўйлаб яна 200 метр юрсангиз 1-сонли мактабга чиқасиз. Сўнг «Х.Халқанов» кўчасига бурилмасиз оёқни мажбурий тормоғга олиб борасиз. Сабаби бу йўл кичик бир ирмоқ ва кўчалардан иборат. Бу кўчанинг Наманган шаҳар тез тиббий ёрдам биносига олиб боришини эшитиб ёқа ушлашингиз аниқ. Йўлингизда эса Наманган вилоят Давлат санитария-эпидемиология назорати маркази ҳам жойлашган.

Ҳа, биз ёритмоқчи бўлган кўчаларда шундай давлат ва халқ

эътиборидидаги ташкилот ва муассасалар жойлашган.

— Бу кўчага йўли тушиб қолган машинанинг ҳам, фуқароларнинг ҳам ҳолига вой, — дейди мазкур ҳудудда яшовчи фуқаро А. Султанова куюниб. — Ҳайдовчининг асаби ҳақида эса ортиқча гапиришга ҳолат йўқ. Ушбу кўчада жойлашган ташкилот раҳбарлари-ю маҳалла аъзолари бир бўлиб Наманган шаҳар ҳокимлигига неча марта ариза билан мурожаат этдик. Минг афсус, бу муаммодан аллақачон хабардор мутасаддилардан ҳамон жавоб кутмоқдамиз.

Йўлнинг носозлиги боис бу йўлдан юришга юрак олдириб қўйган ҳайдовчилар чуқурларга чап бериб ҳаракатланишга уринишлари оқибатида фуқаролар, болалар учун жиддий хавф туғилишига сабаб бўлмоқда.

Қолаверса, анчадан бери вилоят ДСЭНМ кўчасидаги асфальт ўртасидан сув оқиб ётади. «Сув-соз» маъмурияни келди, таъмирлайди аммо аҳвол бироз яхши бўлиб туради, кўп ўтмай яна тоза ичимлик сув йўлга тошиб ётаверади.

Одатда муаммолар ўз-ўзидан урчишга мойил бўлади. Агар бир муаммо ўз вақтида хал этилмаса, ортидан яна бир муаммонинг пайдо бўлиши табиийдир. Биз бу мақола билан тегишли мутасаддиларга мазкур «Янги ариқ» ва «Х.Халқанов» кўчасидан ўтган катнов йўлидаги мавжуд носозликлар ҳақида яна бир бор эслатиб қўйдик. Унинг илдизи чуқурлашиб, бошқа муаммоларга йўл очмасидан мутасаддилардан жавоб кутиб қоламиз.

Алибек ЭРГАШЕВ,
журналист

ҲУҚУҚ

СУРИШТИРУВ ОРГАНИ

жиноят ишининг асоссиз чўзилишига ва фуқароларнинг сарсон бўлишига чек қўядими?

«Ички ишлар органлари фаолиятига баҳо беришда жиний ишларни одилона ва сифатли тергов қилиш, шахснинг жиний қилмишига муносиб, адолатли ҳуқуқий баҳо бериш муҳим ўрин тутати. Лекин тергов идоралари ихтиёрида қисқа муддатда тезкор қонуний қарорлар қабул қилиш имконияти мавжуд эканига қарамай, қўшимча суриштирув ёки тергов ҳаракатлари талаб этилмайдиган материаллар бўйича асоссиз равишда муддатни узайтириш, чўзиш, фуқароларни сарсон қилиш каби салбий амалиёт ҳамон учрамоқда...»

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев 2017 йил 9 февралда ички ишлар органлари тизими фаолиятини такомиллаштириш бўйича ўтказган танқидий-таҳлилий йиғилишида ушбу фикрларни билдирган эди.

Ҳўш, ўтган вақт мобайнида соҳада жиний ишларни кўриб чиқишда, тергов процессуал жараёнида нималар ўзгарди?

Давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 18 апрелдаги «Ички ишлар органларининг жиний ишларни тергов қилиш соҳасидаги фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори билан жиний ишларни тергов қилиш самарадорлигини оширишнинг самарали механизмлари яратилди. Суриштирувчи ва терговчиларнинг процессуал мустақиллигини таъминлаш, уларга нисбатан қонуний таъсир кўрсатиш ҳамда фаолиятига асоссиз аралашушга йўл қўймаслик аниқ-тиник белгилаб қўйилди.

Ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиний ишларини қисқа муддатларда тамомлаш, асоссиз равишда чўзиш, фуқаролар ортиқча сарсон бўлишининг олдини олиш мақсадида суриштирув органи (бўлимлари) ташкил этилди. Суриштирув — жиний ишнинг тергов қилишининг мустақил шаклига айланади. Натيجада ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиний ишларни олдинлари дастлабки тергов органларига берилган бўлса, эндиликда суриштирув органлари томонидан кўриладиган бўлди. Суриштирув олиб бориш ваколатига эга органлар ҳам белгилаб берилди. Булар:

- Ички ишлар органлари;
- Бош прокуратура ҳузуридида иқтисодий жиний ишларга қарши курашиш департаменти ва унинг жойлардаги бўлимлари;
- Бош прокуратура ҳузуридида Мажбурий ижро бюроси ва унинг жойлардаги бўлимлари;
- Давлат божхона кўмитаси ва унинг жойлардаги бўлимлари суриштирувчилари томонидан олиб бориладиган бўлди.

Суриштирувнинг амалиётида тугган ўрни ҳақида Тошкент шаҳрининг бир қанча туманларидаги ички ишлар органлари терговчиларидан сўраганимизда, улар ҳақиқатда ушбу институтнинг ўзини оқлаётгани, терговчиларнинг (аввалгидек майда жиний ишларига қалғимасдан) фақат оғир ва ўта оғир жиний ишларни тергов қилишга туггани, ўз навбатида суриштирувчиларнинг эса ижтимоий хавфи катта бўлмаган, унча оғир бўлмаган жиний ишлар билан ишлаётгани, бу эса мос равишда ўзинга хос тартиб вужудга келиб анча самарали натижаларга эришилаётганини айтиб ўтишди.

Суриштирувнинг муҳим жиҳатларига тўхталиб ўтсак. Суриштирув жиний иш қўзғатилган кундан бошлаб, бир ойдан ошмаган муддатда тамомланиши лозим. Иш айблов далолатномаси билан, ишнинг тиббий йўсиндаги мажбурият чораларини қўллаш ёхуд тарафларнинг ярашуви учун судга юбориш тўғрисидаги қарор билан, амнистия актига асосан жиний ишнинг тугатиш ҳақида судга илтимоснома киритиш тўғрисидаги тақдимнома билан прокуратура тоширилган кунга ёхуд ишнинг тугатиш ҳақида қарор чиқарилган кун суриштирув тамомланган ҳисобланади.

Жиний иш мураккаб ёки долзарб бўлса прокурор ёхуд суриштирув бўлиминининг бошлиғи шу иш бўйича суриштирув ишларини юритишни доимий ёки махсус тузилган суриштирувчилар гуруҳига топшириши мумкин.

Суриштирувчи тўпланган далилларни ишнинг судга ўтказиш учун етарли деб топса, айблов далолатномаси тузади. Айблов далолатномаси соддалаштирилган шаклда тузилади ва унда суриштирув давомида аниқланган ва аҳамиятли бўлган маълумотларни ўз ичига олади.

Баҳромбек НОЗИМОВ,

Ички ишлар вазирлиги Академияси Тергов фаолияти мутахассислиги йўналиши 319-гурӯҳ курсанти

Ифторга айтилган тўқ одамлар

ёхуд мухтожлар четда қолиб уйда тўкин-сочинлик, тўқчилик бўлган одамларга ёзилган эҳсон

Савоб

Мана муборак Рамазон ойи ҳам ўтиб бормоқда. Ифторликлар, тўкин дастурхонлар билан бўлиб ёнимиздаги кундалик бир косагина ёвғони билан ифтор қилиб қўл учидан кун кечираётган кўшимизни, бева, етимгина болалари бор синглимизни ва ёрдамга мухтож одамларни унутиб қўймадикми? Ахир бу ойда қилинган эҳсонларимиз қилган садақаларимизнинг энг афзали экан. Бирок ҳали ҳамон 20 киши келадиган ифторликка 50 киши тўядиган харажат қилиб исрофини кўпайтираётганимиз бор гап эмасми? Баъзида эса безатишган дастурхонларни кўриб ифтордаги турфа таомлар сабаб рўза тутаетганлар ҳам йўқмикин деб ўйлаб қоламиз! Мухтожлар қолиб уйда тўкин-сочинлик, тўқчилик бўлган одамларни, казо-казоларни ифторга чақириш урф бўлганлигига ҳам кўз юма

олмаймиз. Биз ўзига тўқлар ифторга чақирилмасин деган фикрдан йироқмиз, ammo шулар каторида ўртақол, қўли кискароқ одамларнинг умуман йўқлиги, уларнинг бундай ифторлардан четда қолиб кетишидан ҳам кўз юма олмаймиз. Аслида эса мискин ва бечораларга улашилган ҳар бир лўкма таом учун юз, минг маробар савоб олсак не ажаб.

Рамазоннинг хурмати борми?

Рамазондан бир ҳафта олдин бир килограммини 18 мингдан олган хурмомизнинг Рамазон арафасида бир килограмми 30 минг сўмдан 165 минг сўмгача нархланганини қандай тушуниш мумкин?

Одатий кўп жойларда Рамазон муносабати билан рўздорларга қулайлик яратиш мақсадида нарх-наволар туширилади

ёки ҳеч бўлмаса оширилмай турилиши маълум. Афсуски, аксарият савдо ходимлари Рамазондан «фойдаланиб», бу ойда кўпроқ «ишлаб олиш» мақсадида нарх-навои кескин суръатда ошириб олишади. Албатта, бу ойда озик-овқатга бўлган талаб ошади. Одамлар йил бўйи олиб емаган нарсаларини ҳам ифторлик дастурхонига қўйгиси келади. Бу эса баъзи «учар», муруватдан йироқ сотувчилар учун айна муддао бўлиб хизмат қилмоқда.

Муборак кунларда нархлар икки баравар оширилса Рамазоннинг хурмати қаерда қолади? Буни назорат қилишнинг иложи борми? Ўзича фойдани икки баравар қилдик, деб хурсанд бўлган тўжор баракасидан олиб қўйилиши мумкинлигини ўйлаб кўрмаймиз?

Ҳадисларда таъкидланишича Рамазон ойи айнан эҳсон ойидир. Яхшиликда мусобақа қилинадиган, ўзаро бирдамлик, меҳрибонлик кўрсатиладиган, инсонлар бир-бирлари ҳақида қайғурадиган ойидир.

Аслида нархларнинг бундай асосси кескин ошишига ўзимиз бош айбдоримиз. Йил бўйи олмаган нарсаларимизни ҳам Рамазон ойида икки, уч баравар баланд нархда бўлсаям сотиб олишга уринамиз, аксарият ҳолда исрофгарчиликка йўл қўямиз. Бу эса баъзи олибсатарларга қўл келиши сир эмас.

Демак, бу муаммонинг сабабчиси икки томон. Аслида савдо шохобчалари муборак ойда турли чегирмаларни кўпайтиришлари уларга бир баравар савоб олиб келса, одамларга қилаётган хизматлари учун ва яратган қулайликлари учун икки баравар савоб олишлари мумкин-ку! Копкоғи-ю, ёрлиғига

автомашинадан тортиб, юзлаб совринлар қўяётган, тинмай бу ҳақда бонг ураётганлар, шу ойда маҳсулотига чегирма қўйиб, бошқаларга ўрнатилган кўпроқ ярашмайди?

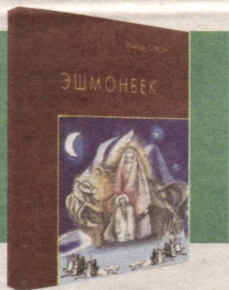
Инсон бу дунёга еб-ичиш, кўнгилхушлик учун келмайди. Рамазон ойи ҳар биримиз учун синов ва савобларни қўлга киритиш ойи. Бу муборак кунлардан эса унумли фойдаланмоғимиз, нафакат ибодатимизни, балки амалларимизни ҳам чиройли қилмоғимиз, инсоф-диёнатни унутмаслигимиз керак.

Саида РУСТАМ қизи
(азон. уздан қўсқарттириш билан олинди)

ЯНГИ КИТОБ

Эл одамлари

Ёзувчи Анвар Суюн навбатдаги китобини китобхонлар ҳукмига ҳавола қилди. Муаллифнинг «Тафаккур» нашриётида чоп этилган «Эшмонбек» китобидан бир қисса ва тўрт ҳикоя ўрин олган.

Воқелигимизда миллий тил, миллий ифода услуби, миллий қаҳрамон ҳамда миллий руҳиятини кўрсатиб берувчи бадий асарлар у қадар кўп эмас. Илк миллий роман — «Ўткан кунлардан кейин бу бўшлиқни тўлдириш учун бир қанча уринишлар бўлди, албатта. Лекин улар орасида бадий жиҳатдан етук ҳамда китобхонни ўзига ром эта оладиганларча унча кўп эмас. Бундай асарлар яратишда муаллиф калбидан биринчи навбатда ўз ватанига бўлган чексиз мухаббат, унинг ҳар қаричини ўз тақдирига эгиз деб ҳис қила олиш туйғуси ҳамда миллий ғурур мустаҳкам ва барқарор бўлиши зарур. Анвар Суюн қаламга олган Эшмонбек айни шундай қаҳрамонлардан бири.

Муаллифнинг «Эшмонбек» киссасида Булунғурнинг Эшмонтўп қишлоғи тарихи ва ушбу ушбу қишлоққа асос солган афсонавий Эшмонбек исмли шахс ҳақидаги ривоятлар бадий талкин этилган. Аънавий халқ дostonлари тарзида ёзилган бўлса-да, муаллиф бу асарини кисса деб атайди. Унда Гўрўғли, Алпомиш, Равшан-

бек каби халқ қаҳрамонлари даражасидаги бир мард йигит — ҳукмдорнинг кенжа фарзанди Эшмонбекнинг тақдир синовлари тегирмонига тушиб, бошдан кечирганлари баён этилади. Чавандоз, полвон, оқил, уддабурон ва тадбирли йигитнинг синовлардаги машаққатлари китобхонни бефарқ қолдирмайди. Кези келганда, киссани ўқиётган китобхон асар қаҳрамонлари билан бирга яшайди. Улар билан биргаликда ҳаёт-мамот чиғридан ўтади.

Муаллиф ўз кишлоғининг бир неча минг йиллик тарихини боболаридан эшитган, халқ орасида оғиздан-оғизга кўчиб юрган ривоятлар орқали қайта тиклайди, жонлантиради. Бу билан биргина қишлоқ тарихи, маънавияти, танти одамлари мисолида бутун бир миллат тарихига эътибор қаратади. Китобхонни ўзининг миллий ўзақлари, асли ва ўзлигига бир қур назар ташлашга ундайди. «Биз киммиз? Қандай элмиз? Ўтмишда ота-боболаримиз қандай ҳаёт кечирган?» каби саволларга жавоб ахтаришга даъват этади.

Мазкур китобдан ўрин олган «Солин йўли» ҳикояси бугунги одамлар ҳаётини тасвирлаш билан бошланган бўлса-да, ундаги воқеалар бироз олдин ровий ҳаётида юз берган бир воқеани батафсил баён этишга таянади. Кўпқарига меҳр қўйган содда ва самимий қишлоқ одамлари киёфаси гавдалантирилади. Чавандоз ҳамда замонавий шахарлик одам ўртасидаги суҳбатда кўпқари нафакат миллий ўйин, ҳатто миллий кадрият даражасида талкин этилишининг гувоҳи бўламиз.

«Ота-боболаримиз бойиш учун улоқчи от сақламаган. Ўзини билган чавандозам пул учун узангига оёқ қўймайди. Ҳар элнинг ўз оти бўлади. Отсиз эл, полвонсиз эл — эл бўладими! Бундай юрт давраларда эсланмайди. Фалон жойдан меҳмон тушди. Отини ушлаб қўноғини беринглар, демайди. Оти борнинг — оти бор-да, иним!»

Ҳикоя қаҳрамони уч кам етмишга кирган, умрининг қўл қисмини узангига ўтказган Қурбон чавандоз тилидан айтилган бу гаплар улоқ-кўпқари йигит учун моддий манфаат эмас, мардлик, полвонлик ва ор устунилигини ифода этувчи чинакам синов майдони. Эр-йигит шундай майдонларда чиникиб-пишиб, элга танилиб, халққа қўшилиб боради. Муаллиф бу ҳикояда ана шундай эзгу аъналардан баҳс юратади.

Китобдан ўрин олган «Ад-

рас» ҳикоясида ҳам худди шундай мард, чапани, содда ва самимий қишлоқ одами — Даврон Очил киёфаси тасвирланган. Қаҳрамон ғурури баланд инсон. Ўзига паст назар билан қараган сотувчини доғда қолдириб, дўкондаги энг қиммат матонни сотиб олиб, оёғига пайтава қилиши унинг ички оламини яққол ифода этади. «Бу билан ҳеч бир инсон ўзи каби бошқа бир инсондан кам эмаслигини кўрсатмоқчи бўлдим», дейди муаллиф. Ҳикояда айни ғоя тўлиқ кўрсатиб берилган.

«Кўнғир» ҳикоясида инсон ва табиат мувозанати муаммоси Эгизактепа тулкиси образи орқали кўрсатиб берилган. Оч қолган тулки одамларнинг товуқ, жўжаларига хужум қилса, она табиатга нисбатан ваҳшийлашиб бораётган инсон эса борликка мислсиз қирон етказайди. Натижада, атрофдаги яшил олам катта талафот кўради. Ундаги жониворлар қирилиб битади. Лекин барибир инсон ўзини эмас, мушкул аҳволда қолган хайвонни ваҳший ҳисоблаб, уни йўқ қилади. «Бу ўринда аслида ким ваҳшийроқ?» деган савол ҳикоя сўнгида китобхонни жиддий ўйга толдиради.

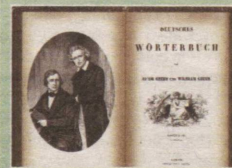
Самимий инсонлар киёфаси, турмуш тарзи, ҳаёти, гап-сўзлари, миллий ва халқона қарашлари китобдан ўрин олган ҳар бир асарда кўриниб туради. Миллий томирлари қанчалик теран эканини қанглаб етган ва бугунги ҳаётини шунга мувофиқ қура олган инсоннинг келажаги ҳам буюк бўлиши шубҳасиз.

Абдукарим АВАЗБЕКОВ

БУ - ҚИЗИК

Энг катта луғат

Дунёдаги энг катта луғат 1854 йилда Якоб ва Вильгельм Гриммлар томонидан ёзила бошлаган «Немис тили луғати» саналади. Кейинчалик луғат тузиш ишларини бошқа муаллифлар ҳам давом эттиришган ва бу жараён 1971 йилга келиб ўз поёнига етган.

Луғат 34 519 саҳифани ўз ичига олган бўлиб, у 33 том билан нашрдан чиқарилган.

Энг улкан китоб

Дунёдаги энг улкан китоб 1832 йил Лондонда 100 нусхада чоп этилган «Инглиз қаҳрамонлари пантеони»дир. Унинг узунлиги — 8 ярд, эни — 4 ярд (1 ярд — 91 сантиметр). Ҳарфлар қатталиги — 15 сантиметрдан катта-роқни ташкил этган.

Муножот ЙЎЛЧИЕВА:

«Улардан хафа бўлмайман, раҳмим келади холос»

Газетамизнинг навбатдаги меҳмони ноёб овози, туйғуларга бой ижроси, юракдан куйлаш услуби билан нафақат ўзбекистонлик, балки хорижликларнинг ҳам эътиборини қозongan. Унинг Европадаги концерт дастурларида билетлар хамиша талаш бўлади, мухлислари ҳам бисёр. Дурдона кўшиқларнинг умрбоқийлигини таъминлаётган ўзбек миллий мусиқа санъатининг етук намоёнчаси, Ўзбекистон халқ артисти Муножот Йўлчиева билан суҳбатимиз самимий кечди. Санъаткор дил тубидаги гапларни, кўнглидан ўтказиб юрган анча-мунча фикрларни очик-ойдин айтди.

— Муножот опа, истеъдодли ёш ижодкорларни хамиша қўллаб-қувватлаб, тўғри йўл-йўриқлар кўрсатиб келасиз. Устоз санъаткор сифатида уларнинг бугунги кундаги энг катта муаммосини нималарда, деб биласиз?

— (ўйлаиб) Ҳозирги ёшларнинг аксарияти айтаётган кўшиги қай даражада сифатли ва пухта эканлигига ҳам аҳамият қаратади, тезроқ танилиш, экранда кўриниш ва катта сахнага чиқишга шошилишяпти. Бирор устоз санъаткорнинг этагини тутиб, ундан ҳаётини ва ижодий маслаҳатлар олмасликлари ҳам энг катта хатоларидан бири. «Устоз-шоғирд» аънанасининг сустиги, узвий давом этмаётгани жуда ачинарли ҳолат.

— Айрим ҳамкасбларингиз «Мақомларимизнинг негизини қолдирган ҳолда замонавий мусиқа ёрдамида қайта куйлаш лозим, шундагина ёшларимизда ҳам кизиқиш пайдо бўлади», дейишади...

— Бу фикрга сира қўшилмайман. Охириги пайтларда мақомларимиз, мумтоз кўшиқларимиз мусиқасини замонавийлаштириб, «save» усулида айтилса, ёшлар янада кизиқади, деган муносабатлар билдирилмоқда. Аммо булар ёш авлод калбиди миллий санъатимизга нисбатан муҳаббат, иштиёқни уйғотиш борасида ҳеч қандай самара бермайди ва бу бир баҳона холос. Миллийлигимизни қанчалик асл ҳолича сақлаб, қанчалик тарғиб қилсак, шунчалик ўзимизнинг миллий санъатимиз ривожланиб, янада кенгрок қанот ёзади.

Биласиз, ўзбек тилини тушунмайдиган, тили бошқа хорижликлар қаршида кўп йиллардан бери мақом кўшиқларимиздан тортиб, халқ бастакорлик ижоди намуналарини куйлаб, концерт дастурлари тақдим этиб келаган. Дунёнинг қай бир давлатида сахнага чиқиб, кўшиқ ижро этмай, бирор марта бўлса-да, чет эллик тингловчиларнинг «Кўшиқларингизни тушунмаяпмиз, таржима қилиб беринг», деганини эшитмаганман. Мукамал ва юқори савияда ижро этилган асар қайси тилда бўлишидан қатъи назар хамиша тингловчи калбини забт эта олади. Санъатсевар халқимиз ҳам дунёга машҳур санъаткорларнинг турк, араб, эрон, италия, инглиз, рус тилидаги ижод махсулларини, опера кўшиқларини севиб эшитишади-ку! Куй

ва сўзлар қоришиги шунчалар пухтаки, уларни таржима қилиш шарт эмас.

Баъзи савияси паст одамларнинг «Хорижликлар сизни қандай эшитишади? Биз ўзбеклар тушуна олмаймиз-ку...» каби гапларидан ҳечам хафа бўлмайман, фақат уларга раҳмим келади холос. Аслида эса ўзга миллат вакиллари жуда ҳам юқори маданият ва дид билан асарларимизни махлиб бўлиб эшитишади. Халқимиз тингловчилари орасида ҳам нозик табиатли ва дидли санъатсеварлар сафини кенгайтириш зарур. Олди-кочди ижрочилар, бугун айтилиб, эрта эсдан чиқадиган кўшиқлар шайдосини чин санъатсевар деб бўлмайди.

— «Фарзандларимизни боғча ёшидан бошлаб мумтоз кўшиқларимизга қизиқтиришимиз, тарбиялашимиз керак», деган эдингиз. Миллий тароналаримизни болаларбоп содда ва тушунарли тарзда ижро этиш ҳамда уларни тўп-лама сифатида оммалаштириш ниятингиз борми?

— Боғча ёшидаги ўғил-қизлар ва бошланғич синф ўқувчилари дунёқарашини, табиатига мос бир қанча лойиҳаларни амалга ошириш максасидан бор, албатта. Бастакорлар уюшмасида ҳам болалар учун алоҳида ёзилган асарлар талайгина. Уларнинг барчасини жамлаб, диск ҳолатида чиқариш ва болаларга кўпроқ эшиттиришни йўлга қўйиш керак. Менга қолса буни мактаб дареликларига қиритишни таклиф этардим. Балки, юртимизнинг қайсидир таълим масканидаги санъатни кадрловчи педагоглар бу ишни ўз ихтиёри билан амалга ошираётгандир.

Бирок бугун боғча боласининг тили севи-муҳаббат мавзусидаги тумтароқ кўшиқларни айтиб шаклланаётгани, клиплардаги ҳаракатларга тақлид қилиб, ликиллаётгани ачинарли манзара.

Агар миллий куйларимизни ҳар қуни оз бўлса-да, болаларга эшиттирсак, уларнинг қулоғи ўрғанади. Болаларга мос енгил ва ўйноқи бўлган миллий ашуларимизни эшиттиришни мажбурий қилиш керак, деб ўйлайман.

— Охириги йилларда ўзбекистон тўйида ажнабий кўшиқ-

ларнинг куйланиши урфга кирди. Сизнингча, бу одамлар талабими ёки айрим «санъаткор»лар «меҳнати» самараси?

— Халқимизнинг ўзи ўзбекона ашулардан кўра арабча, туркча, миангизга тақиллатиб уриб турадиган, дупур-дупур кўшиқларга ўйнашни яхши кўради. «Лазги» ёки «Андижон полкаси»га рақсага тушганидан сўнг улардан ҳам қоникмай, янада шўх, миангизга зарба берадиган кўшиқларни талаб қилишади. Бу айниқса водий вилоятларида жуда аънабана айланибди. Мен Андижондаги тўйларга борсам, сиқилиб қоламан. Одамларимизнинг ўзи савиясини оширишга муҳтож. Олдин уларнинг ўзини ўзбекча кўшиқларга хиром айлашга ўргатиш керак.

— Кўплаб мамлакатлардаги нуфузли сахналарда кўшиқ ижро этгансиз. Шундай бўлса-да, сиз орзу қилган, аммо хали ашула айтиш насиб этмаган жажон сахнаси ҳам борми?

— Америка ва Англиянинг ўнлаб шаҳарларида концерт бериш бахтига сазовор бўлганимга хамиша шукр қиламан. Япония, Хитой, Корея, Ҳиндистон, Италия, Швейцария, Бразилия, Германия, Испания, Бельгия, Франция, Россия, Ҳиндистон, Дания сингари давлатларнинг машҳур сахналарида ҳам кўшиқ куйладим.

Йигирма йиллар аввал Лондондаги «Элизабет холл», яъни «Қиролчиликлар сахнаси» деган ҳашаматли санъат саройида концерт берганимда, ташкилотчилар ва таржимонлар «Шарқ мамлакатларидан биринчи бўлиб бу ерда сиз куйлаяпсиз. Шу пайтгача ҳеч ким ушбу сахнада чиқиб қилмаган», дейишган.

Географик жиҳатдан катта бўлган мамлакатлардан — Канада ва Австралия сахналарида туриб, мумтоз кўшиқлар куйлаш орзуми бор.

— Хорижлик мухлисларингиз қўйинча қайси кўшиқларингизни сел бўлиб тинглашади?

— Саволингудан бир воқеа ёдимга тушди. 1998 йили Бельгияда аёл санъаткорлар ўртасида ташкил этилган «Аёл овози» фестивалида қатнашганман. Ушанда тadbир ташкилотчилари

биз иштирокчилар бошчилигида очик дарслар ўтказишни ҳам режалаштиришган. Мендан сабоқ олишни истаб, машғулотга қатнашаётганларга осон бўлиши учун «Омон ёр» кўшигимизни танлаб, бошланма қилаётсам, бельгиялик бир хонанда «Бизга бундай енгил халқ ашуларидан эмас, мақомлардан ўргатинг», дея кескин фикр билдирди.

Унинг талаби бизни хайратга солганини яширмайман. Кейин устозим Шавкат Мирзаев ва таржимон билан маслаҳатлашиб, «Омон ёр», «Баёт 4» ҳамда «Тановор»ни ўргатганимиз.

Хорижликларнинг қайсидир бири Чустий ғазаллари билан яратилган кўшиқларимни ёктиришса, айримлари «Муножот»ни, яна бошқалари миллий фолькор намунаси «Ёр-ёр»ни сўрашади. Қисқаси барча ашуларимни ўз мухлиси бор.

— 1995 йили Франция, 1997 йил Германияда аудио альбомларингиз чиқарилиб, катта нусхаларда сотилганлигидан хабаримиз бор. Нима учун ўзимизда у даражада оммалашмаган?

— Хорижда мусиқий альбомларим чиқариб тарқатилганидан сўнг, юртимиздаги баъзи тadbиркорлик бирлашмалари томонидан ҳам янги альбомлар борадида бир қатор таклифлар бўлган. Мен учун уларнинг моддий томонлама шартнома бандлари бироз маъқул келмаганлиги боис ижодимнинг ва меҳнатимнинг кадрини афзал билиб, уларга рад жавобини бердим. Чет элда санъаткор билан шартнома туздиган фирмалар ижодкорнинг меҳнатини кадрлаб, ўшанга яраша гонорар ажратадилар. Бизда эса бу борада қилинадиган ишлар хали кўп.

— Ижтимоий тармоқлар санъаткор ва мухлис ўртасидаги виртуал кўприк вазифасини ўтаётми. Аммо сиз улардан фойдаланмайсиз. Сабаби нима?

— Фақат инстаграм тармоғида шахсий саҳифамни очганман. Тез-тез қириб, фаол бўлишга вақт ва қизиқиш йўқ. Давлат тadbирлари, хориж сафарлари ва Консерваториядаги қувончли, унутилмас кунларда олинган суратларни саҳифамга жўйлаб, реклама қилишга жуда бефарқман. Интернетга кирсангиз, вақтингизни тез бой бериб қўясиз ва режадаги ишларингиз қолиб кетади.

— Сизни яқиндан билганлар «Муножот Йўлчиева нафақат сахнада, балки уйда ҳам дид ва нафосат билан миллий либосларда юради» дейишади.

— Биласизми, табиатан ёш-лигимдан қимматбахо, шохона либосларга қизикмайман. Илк бор сахнага чиқишимдан аввал эгнимга нима кийишни билмай, роса иккиланганман. Андижонга, 9та ховлимизга борганимда онам сандигидан бир қийимлик атлас топиб берган. Раҳматли холам бир кечада тиккан оддий, содда ва бежирим кўринишдаги кўйлакни сахнага кийиб чиққанман. 77 ёшни қаршилаётган устозим Шавкат Мирзаевнинг «Янги кўйлак кийишга ҳаракат қилмагин, дабдабали бўлиши ҳам шарт эмас. Озода, дазвол урилган, чиройли бўлса бўлди. Дид билан кийингин» деган сўзларига доимо амал қиламан. Миллий кўйимларимизни жуда ҳам яхши кўраман ва бу менинг имижимга айланган.

— 2006 йилда Миср маданият маркази билан ҳамкорликда ташкил этилган «Намунали аёл» танловида ғолибликни қўлга киритгансиз. Оилада қанчалик намунали аёлсиз?

— Оилада ҳам меҳрибон, ҳам қаттиққўл онаман, ич-ичимдан мёҳр туйсам-да, икки ўғлимга жуда талабчан муносабатда бўлганман. Болалигимизданоқ меҳнатқаш ва меҳрибон отамнинг қаттиққўл, жиддий таъбияси ўлароқ, менинг характеримда ҳам шу жиҳатлар шаклланган.

— Муножот Йўлчиева кайноналик ролини қандай уйдаяпти?

— Айримлар келин қиздек бўлмайди, дейди. Лекин мен бу фикрга қўшилмайман. Раҳматли қайнонам ҳам жуда мулоийм аёл эдилар. Санъаткор бўлганим учун хизматларини рисоладагидек қилмаганман. Бугун ўзим ҳам қайнонам, икки нафар ширингина қизалоқ — Муборакхон ва Маликахоннинг бувисиман. Келимин Моҳларойим фаросатли, зеҳнли. Бир пайтлар худди шундай қизим бўлишини орзу қилганман. Кўз тегмасини, ўғлим Музаффар иккиси бахтли ҳаёт кеңиришяпти. Кенжа фарзандим Шухратни эса энди уйлантираман.

— Самимий суҳбатингиз учун ташаккур!

Миролим ИСАЖОНОВ

суҳбатлашди.

Адолатнинг синган қаноти

яна Зулфия мукофоти ёхуд бу мукофотга номуносиблар ҳақида

Сўнгги вақтларда Зулфия номидаги давлат мукофоти атрофида кечаётган гап-сўзлар, баҳс-мунозаралар тинмаяпти. Кимдир бу мукофотга саралаб олиш жараёнини ноҳолис деса, яна кимдир бу мукофотни қизлар истеъдоди билан эмас, «қўли узун» ота-онасининг кучи билан олмақда дейди. Албатта, Зулфия мукофоти қанча истеъдодли қизларимизни кашф этаётгани сир эмас. Бироқ, юқоридаги гап-сўзлар ҳам бекорга чиқмайди-да. Келинг, яхшиси ўзим гувоҳ бўлган айрим воқеаларга тўхталиб ўтсам. Хулоса эса ўзингиздан.

Зулфиячининг армони

Ишхонага кирар эканман, ҳамкасбимнинг ўйчан ахволда ўтирганга кўзим тушди. У мени ҳаттоки хонага кирганимни ҳам сезмади. Бироз муддатдан сўнг сабрим чидамай, «Тинчликми», деб сўрадим. У эса бошини зўрға кўтарганича:

— Тинчлик, бугун кечаси билан ухломмадим. Ҳаловатим йўқолди, — деди ва бирпас сукут сақлаб, яна гапини давом эттирди. — Шунча йил ўтди-я! Ёдимдан ҳам чиқиб кетганим. Кеча талбирга борганим. У ерда бир танишимни кўриб қолдим. Бир неча йиллар олдин Зулфия мукофотини олганди. Ўша пайтлари унга ҳамма ҳавас билан қараб, ижодини кўзларга кўтариб мактаганди... Тўғриси, уни кўриб хурсанд бўлдим. Аввалгидек чиройли, дилбар. Кўринишидан бахтли, ҳаётдан розидек эди. Оиласи, икки нафар фарзанди бор экан. Фақат суҳбат сўнггида кутилмаган бир гап айтиб қолди. У шунча йил фақат мени деб яшабди. Китобларидоги ҳамма шёърлари менга аталган эмши...

— Хўш, шунга нима қилибди? — деб сўрадим.

— У шунчалар изтироб билан сўзладики, кўзларимдан ёш чиқиб кетди. Уйга борсам ёшим ахволимдан ҳавотирга тушиб қолди. Нега мен бунга илгарироқ фахрламадим, нега қатъийроқ ҳаракат қилмадим?..

— Аввало оилали, фарзандли бўла туриб сизга шу гапларни айтган ўша аёлнинг ўзи қалта-фаҳм экан. Фаҳмсиз аёлнинг сўзларидан шу қадар изтиробга тушиб ўтирган сиз эса... Қандай ажойиб оилангиз, меҳрибон аёлнингиз бор-аа? Қап-қатта болалари бор одамга шу гаплар ярашади? — дедим.

Ҳафта давомида ҳамкасбимнинг кайфияти шу ахволда юрди. Кейин эса бўлар-бўлмаста хотинини ёмонлаб, нолийдиган одат чиқарди. Ўйламай айтилган сўз дилини вайрон қилади, дейишади. Ноўрин айтилган бир оғиз сўз эса аҳил оилани парчалаб юбориши ҳам ҳеч гап эмас экан...

Қизик, бу аёл кўксига тақиб юрган мукофотнинг қадр-қиммати қанчалар баланд эканлигини билармикан? Аслида Зулфиячининг қимлигини англаганмикан? Мукофотга сиймоси туширилган аёл ўзбек халқининг садоқат тимсоли, 29 ёшида бева қолгану, умрининг сўнгига қадар икки фарзанди ва қаламига суянган вафодор аёл эканлигини тушунганмикан?!

«Вой, қофия кўймабдимми?..»

Тахририятимизга жуда кўп-лаб ҳаваскор ижодкор қизлар келишади. Кузатсангиз ёзганлари жуда бўш, лекин дарров элга танилишни, машҳур бўлишни исташади. «Қандай китоблар ўқигансиз?», деган саволга эса тайинли жавоб бера олишмайди. Шундай қизлардан бири кўлимга чиройли муковали китобни тўқибди:

— Мени китобим чиққан, шулардан бирини чиқарсангизлар, — деди. Шёърларини ўқиб кўрдим:

— Шёърларингизнинг кўпчилигида қофия, тўроқ, вағна умуман эътибор берилмаган. Китобнинг кўринишидан чоп этилиши анча қимматга тушганга ўхшайди. Хайронман, нега нашриётдаги муҳаррирлар ҳам бунга аҳамият беришмаган? — дедим. У бўлса хайратланиб:

— Вой, бу шёърларни менга нашриётдаги муҳаррир опанинг ўзлари ёзиб бергандилар. Қофия кўймабдиларми? Дадам, «Мана сени китобинг чиқди», деб кўлимга берганларида кўргандим. Уйга бориб айтаман, ўзлари гаплашиб кўядилар, — деди. Мен унга шошиб, ўйламай гапириб юборганидан хижолат чекадим, деган ўйда қарасам, юзидан беларволикдан бошқа нарсани кўрмадим.

— Китоб ўқишни хоҳласам, шёърларни ҳам ўзингиз ёзмас экансиз. Унда бу ясама китобнинг сизга нима кераги бор? Келажакдаги максалингиз нима эканлигини билсам бўладими? — деб сўрасам, у менга:

— Зулфия мукофотини олмақчиман. Мукофот олсам ўқишга имтиҳонсиз қабул қилинаман. Дадам бугундан ҳавотир олмагин, деганлар, — деди...

Ўйлабди коласан киши. Бундай кўзбўямачиликнинг кимга кераги бор?!

Ҳар йили мукофот учун ўтказиладиган республика танловларининг бир қисми мен ишлайдиган бинонинг тўртинчи қаavatида, хонамнинг шундоқки-на ёнгинасидаги мажлислар залда ўтказилади. Танлов пайти йўлак мукофотга номзод қизлар билан тўлади. Айрим пайтлари ғала-ғовур, шовқин-сурон авжга чиқади. Чиқиб қарасам, атғи 4-5 тагина қиз китоб ўқиш билан машғул, қолганлари бири-бири билан гап сотиш, йўлакнинг ўртасида туриб олиб ўзини селфи қилиб расмга тушириш билан овора бўлади. Расмга тушишга шунчалик берилиб кетишадики, орқасида отаси тенги одам йўлакдан ўтолмай

Зулфия мукофотини олмақчиман. Мукофот олсам ўқишга имтиҳонсиз қабул қилинаман. Дадам бугундан ҳавотир олмагин, деганлар...

кутиб турганига ҳам аҳамият беришмайди... Шундай пайтда ҳаёлимдан, «Бундай ахволни Зулфиячининг кўрганларида қандай ахволга тушган бўлар эди?», деган ўй ўтади.

«Ўзимни ташлаб юбораман»

Мукофотнинг тартиб-қоида-қоида кўра номзодини топшираётган ҳар бир ижодкор киз ўзининг турли газета ва журналларда чоп этилган ижод намуналари билан биргаликда камида 3-4 та тахририят томонидан берилган тавсияномаларни тақдим этишлари лозим. Шу сабаб айни танлов олди тахририятларга тавсиянома ёзиб беришни илтимос қилиб жуда кўп ёшлар, ота-оналар келишади. Уларнинг орасидан ҳар томонлама фаол, ижоди билан чиқишлар қилаётган тиришқок қизларга ҳеч иккиланмай тавсиянома берилади. Аммо ижоди талабга жавоб бермайдиган қизларимизга ўз устидан кўпроқ ишлашлари зарурлигини тушунириб, тахририятимиздан курак қўл билан чиқаришга мажбур бўламиз. Шундай пайтларда вазиятни тўғри тушунганлари уэр сўраб, бошқа тахририят томон чиқиб кетишади. Тушунмаганлари эса, айниқса, айрим оналаримиз ўзларининг хаста эканликларини, ҳозир тавсиянома ёзиб бермасак юраги кўтаролмай, хушидан кетиб, «ўзини ташлаб юборишим»ни айтиб бизни анча ноқулай аҳволга солиб қўйишади. Бундай пайтларда нима қилишимизни билолмай бошимиз қотади.

Уларнинг «томоша»ларини кўриб, гоҳ кулгингиз, гоҳ йиғлагингиз келасиз. Қизик, бундай оналарнинг тарбиясини олаётган қизлардан эртага нимани куттишимиз мумкин? Наҳотки, бир мукофот илинжида орият, ғурурни осонгина оёқ ости қилишгача бораётган бўлсак?!

«Мен чиройли эмасман-да...»

Бир аёлни яхши танийман. Боғчада фаррошлик, боғбонлик

Рассом: Сарвар FARMONOV

қилиб икки фарзандини ёлғиз ўзи қатта қилипти. Қатта фарзанди Гулзода жуда тиришқок, билимли киз, одобини кўрсангиз ҳавасингиз келасиз. Бир куни суҳбат чоғида Гулзода уйимда кичик кутубхонам борлигини билгач, қувониб кетди. Китобларимни ўқишга бериб туришимни илтимос қилди. Ҳар ҳафта 3-4 та китоб олиб кетадиган бўлди. Бу қизнинг интилувчанлигини кўриб, фарзандларимга ўрнатиб кўрсатдим. Гулзода биридан ажойиб шёърлар ёзади. Кейинчалик у шёърларини кичик китобча ҳолида чоп эттирди. Ўқитувчиларнинг маслаҳати билан Зулфия номидаги давлат мукофотига номзодини топширди. Бир йил эмас, уч йил. Ҳар гал умид билан кутарди, аммо натижасиз. Телекран орқали мукофот билан тақдирланаётган ёки тақдирланган қизларни кўрса бир тўқилиб тушарди шўрлик.

Бир куни телефоним жириглади. Гушакни кўтарсам Гулзодадан онаси:

— Илтимос, қизим билан бир гаплашинг. Қийналиб кетдим. Бир оёғим невропатологга қатнаш бўлиб қолди. Ахволи яхши эмас... — деди. Шошиб бордим. Ҳақиқатдан ҳам Гулзода бир ахволда ўтирарди. Рухий тушқун, ғамгин. Узоқ гапирдим. У эса ҳеч нима демасди. Фақат йиғларди. Бир оғиз ҳам гапирмай жим турган киз дабудурустан:

— Менга мукофот олмаганим эмас, адолатсизлик қилишгани алам қилипти. Чиройли қиз эмасман-да. Балким, шунинг

учун менга аҳамият беришмаётган-дир. Туман бўйича ўтказилган танловда энг юқори балл меники эди. Бунга қарангки, яна бир қиз билан балимиз тенг бўлиб қолдик. Нозима иккинчи хокимиятга қақаришди ва берилган мавзу юзасидан шёър ёзиб беришимизни сўрашди. Туман бўйича атиги бир киши олинар экан. Шунга қайта имтиҳон топширдик. Кейин бизга ўзлари телефон орқали натижасини маълум қилишларни айтишди. Ишонасизми, неччи кун имтиҳон натижасини кутдим. Лекин ҳеч ким кўнғирок қилмади. Шундан сўнг Нозиманинг онаси синов натижаси билан қизиқибди.

Биринчи синов пайтида ҳаммадан паст балл олган бўлса-да, «Бу синовларнинг заррача аҳамияти йўқ. Нима бўлгандаям мен барибир аниқ ўтаман...» деб ҳаммамизга бепасанд қараб ўтирган қизни ўтказишди.

Бугун қизларнинг мукофот билан тақдирланаётганини кўриб...

— Тақдирланганлар ичидан ўша қиз ҳам бормиди? — деб сўрадим.

— Йўқ, учратмадим... Аммо танлов ўтказиладиган пайтда адолатсизликлар бўлаётганини кўрдим. Тўғриси, китоб ўқитгим, шёър ёзгим келмай қолди, — деди у оғир тушқунлик билан...

Муаммо балки имтиёздадир

Бу йил Зулфия номидаги давлат мукофоти таъсис этилганига 20 йил тўлди. Шу йиллар давомида айтиш мумкинки, мукофот соҳиббаридан фақат ўттиз фонизгина ижоди, юриштуриши, одоб-ахлоки билан ушбу эътирофга лойиқлигини исботлабди. Демак, қаердадир, кимлар томонидандир, турли «ўйин»лар орқали адолатнинг каноти синдириляпти. Шунча вақт ораллигида турли соҳа вакиллари томонидан оммавий ахборот воситалари, ижтимоий тармоқлар орқали бир қанча фикрлар, таклифлар, эътирозлар билдирилди. Аммо негадир ҳали-ҳамон бу муаммо ўзининг ечимини топа олганича йўқ.

Назаримда бир йилда 28 номзодга Зулфия мукофотининг берилиши мақсадга мувофиқ эмас. Сабаби сон қанча кўпайгани сари, сифат ҳам пасаяди. Айниқса, мукофотнинг берилишида спорт йўналишига кўпроқ эътибор қаратилаётгани ижодкор кизларимизни бироз ранжитиб қўймоқда.

Шу ўринда ҳақли савол туғилади. Зулфия мукофотининг спортчи кизларимизга берилиши қанчалар тўғри аслида? Балки чемпион кизларимиз учун «Тўмарси» мукофоти таъсис этилиб, 28 та мукофотнинг тенг ярми ўша кизларимизга ажратилиши лозимдир.

Мукофот низомидаги ғолиб кизларнинг олий ўқув юртига имтиҳонсиз қабул қилиниши масаласини ҳам ўйлаб қўриш вақти етган. Балки шу имтиёз олиб ташланса ижод қилишига умуман қизиқиши ҳам, лаёқати ҳам бўлмаган кизларимиз «адашиб» Зулфиячи бўлиб қолмас. Ахир рағбатнинг, тақдирлашнинг йўллари кўп-ку!

Картошкагул

...Ховлимиз атрофига турли хилдаги атиргуллардан экдик. Бир неча кун ўтиб атиргулларнинг олдини тўсганича бир ўсимлик банд бўлиб ўса бошлади. Ўзига ишонч билан ўсишини кўриб, бу қандай ўсимлик экан, дея уни кузатдим. Қаддини тик тутганича сап-сарик бўлиб очилганидан, бу картошкагул эканини билдим. У шунчалар викор билан турардики, ортда ўсган атиргуллар ҳам кўринмай қолди. Яна бу гул тез кўпайиб ҳам кетар экан. Охири сабрим тугаб, атрофни картошкагуллардан тозалай бошладим. Уларни қамайтирганним сари атиргулларимнинг чиройли юзи бўй кўрсата бошлади.

Ҳеч қанча вақт ўтмай аввалги ўрнидан яна картошкагул ўсиб чика бошлади. Кейин билсам, унинг ўрнига бошқа бирор ўсимлик экилсагина, қайта ўсмаслиги мумкин экан. Шундан кейин ховли атрофини тўлдириб райхон экдик. Тўғри, райхоннинг бўйи паст, кўриниши ҳам ўртагина. Аммо ифори бўлакча, ёқимли, тароватли...

Нилуфар ЖАББОРОВА,
журналист

КОРРУПЦИЯ

Бу иллатга қарши курашиш энди қаттиқ бўлади

Бу иллат бутун дунёда бор ва мунтазам равишда унга қарши жиддий курашилади. Коррупция жамиятнинг ҳар бир соҳаси ривожига тўсиқ бўлибгина қолмай, илдиз отиб, мамлакатни муаммолар ботқоғига ботиради.

Қуни кеча Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони қабул қилинди. Унда мамлакатимизда бу иллатга қарши курашиш, бу соҳада давлат сиёсатининг самарали амалга оширилишини таъминлаш ҳамда коррупция кўринишларининг сабаб ва шарт-шароитларини бартараф этиш бўйича янги тизимли чоралар белгилаб берилди.

Коррупция ҳолатлари комплекс ўрганилади

2019-2020 йилларда коррупцияга қарши курашиш давлат дастури ҳамда Коррупцияга қарши курашиш бўйича республика идоралараро комиссиясининг янгиланган таркиби тасдиқланди.

Барча давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, жамоат бирлашмалари ва бошқа ташкилотлар икки ой муддатда Давлат дастурининг ҳар бир банди бўйича мақсадларга эришишда самаралорлик индикаторларини ишлаб чиқади.

Эндилиқда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар халқ депутатлари Кенгашилари, туман ва шаҳар халқ депутатлари Кенгашиларининг таркибиде коррупцияга қарши курашиш комиссиялари ташкил этилади.

Улар жойларда коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги ишларнинг ҳолатини комплекс ўрганади. Жойларда коррупция кўринишлари намоён бўлишига олиб келадиган тизимли муаммолар ва коррупциянинг ҳолати тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг коррупцияга қарши курашиш ва суд-ҳуқуқ масалалари бўйича кўмиталарига ушбу соҳадаги фаолиятни такомиллаштириш юзасидан таклифлар киритади.

Давлат хизматчиларига етарлича рағбат, аммо даромад декларацияси

Ҳўш, коррупцияга қарши курашиш қандай амалга оширилади?

Аввало, суд ҳокимиятининг мустақиллиги янада мустаҳкамланади, судьяларга ҳар қандай тарзда қонунга хилоф равишда таъсир ўтказиш шарт-шароитлари истисно этилади.

Энди давлат хизматчиларини танлов асосида саралаб олиш, лавозимга тайинлаш ва юқори лавозимларга кўтаришнинг шаффоф тартибига асосланган давлат хизмати тизими шакллантирилади. Улар учун текловлар, таққислашлар,

рағбатлантириш чоралари ҳамда коррупциянинг олдини олиш бошқа механизмларининг аниқ рўйхати белгиланади.

Энг муҳим янгиликлардан бири — давлат хизматчилари даромадларини декларация қилиш тизими босқичма-босқич жорий этилади ва уларнинг иш ҳақи етарли даражада бўлишини таъминлаш,

шунингдек, давлат хизматини ўташда манфаатлар тўқнашувини ҳал этишнинг ташкилий-ҳуқуқий асослари қайта қўриб чиқилади. Коррупция билан боғлиқ ҳуқуқбузарликлар тўғрисида хабар берган шахсларни ҳимоя қилишнинг самарали ташкилий-ҳуқуқий механизмлари жорий этилади.

Бу жараёнларнинг барчаси кенг жамоатчилик назорати асосида бўлади. Яъни, фуқаролик жамияти институтлари, ОАВ фаолиятининг чинакам эркинлиги таъминланиб, улар коррупцияга қарши чораларни тайёрлаш, ўтказишда ва ижросини мониторинг қилишда иштирок этишга жалб қилинади

Коррупцияга энг кўп дуч келадиган соҳалар рўйхати тузилади

Жорий йил 1 июлдан бошлаб давлат органлари ўз зиммасига юкланган вазифа ва функцияларни амалга оширишда юзага келадиган коррупция хавф-хатарларини вақти-вақти билан мажбурий баҳолаб бориши белгилаб қўйилмоқда. Унинг якунлари бўйича эса

коррупция хавф-хатарига энг кўп дуч келадиган давлат хизматчиларининг фаолият соҳалари ва лавозимлари, шунингдек, уларнинг функциялари (ваколатлари)нинг рўйхати шакллантирилади.

Давлат бошқаруви органлари, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари раҳбарлари коррупция хавф-хатарларини ўз вақтида аниқламаганликлари ва тегишли баҳо бермаганликлари, шунинг-

дек, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни тақдоран содир этиш ҳолатларига йўл қўйганликлари юзасидан шахсан жавобгар экани ҳам қатъий белгилаб қўйилмоқда.

Капитал қурилиш ва олий таълим «Коррупциясиз соҳа» бўла оладими?

Идоралараро комиссия 2019 йил 1 августдан бошлаб эксперимент тарикасида, жамоатчилик ва етакчи экспертларни, шу жумладан, хорижий экспертларни жалб этган ҳолда дастлабки босқичда капитал қурилиш ва олий таълим соҳаларига «Коррупциясиз соҳа» лойиҳасини амалга оширади. 2020 йил 1 апрелдан бошлаб эса ушбу лойиҳа бошқа соҳаларга ҳам босқичма-босқич жорий этилади.

Ҳар йили 1 апрелга қадар тегишли соҳалар «Коррупциясиз соҳа» лойиҳасини амалга ошириш якунлари тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрациясига ахборот киритади.

Қарши курашиш самарасини ўрганувчи комиссия

Коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги фаолият самаралорининг оширишга қаратилган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш бўйича махсус комиссия тузиломқда. Ушбу комиссия коррупцияга қарши курашишга йўналтирилган жамоатчилик назоратининг амалий чораларини ва қўлланилаётган ҳуқуқий механизмларнинг жорий ҳолатини таҳлил қилади. Коррупцияга ва бошқа жиноятларга қарши тизимли курашиш соҳасида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат органлари, шу жумладан, ички идоравий назоратни амалга оширадиган бўлиналар фаолиятини танқидий ўрганиб боради.

«Ишонч телефонлари» ишончли бўлса...

Эндилиқда давлат органлари, шу жумладан, маҳаллий органлар томонидан расмий веб-сайтлар ва «ишонч телефонлари»дан улар фаолиятининг очиқлигини ва ахборот олиш имкониятини таъминлаш воситаси сифатида фойдаланишлари устидан доимий мониторинг олиб борилади. Бу мониторинг Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан амалга оширилади.

РАҲМАТ ВА НАФРАТ

ёхуд
«Damas»даги
икки воқеа

Биринчи воқеа

Бир кунни Қарши шаҳрида «18» рақамли йўналиш бўйича қатнайдиган «Damas»лардан бирига чиқдим. Ҳайдовчи ёши олтига атрофидаги киши экан. Йўлда кўринишдан коллеж ўқувчиси бўлган бир қиз кўл кўтарди. Машина тўхтаб, уни ҳам олгач, қиз Ҳайдовчига икки минг сўм узатди. (Аслида йўл нархи бир кишига 1000 сўм эди).

— Тоға, шуни олиб қўйинг. Кеча ёдимдан кўтарилиб, пул бермасдан тушиб кетибман. Минг сўми шунга, — хижолат тортиб деди у.

— Эҳ-хи-хи... қизим тушмагура, балки адашаётгандирсан? Яна бошқа машинага мингдан бўлмаган, — қулди Ҳайдовчи.

— Йўқ, тоға. Кўпинча сизнинг машинангизга минаман, таниб қолганман.

Ҳайдовчи мийиғида қулиб кўяр экан, ортиқча минг сўм пулни кизга қайтарди:

— Бунни олиб қўй, қизим. Мен розиман. Ҳайдовчи тоғанинг хисобидан музқаймоқ олиб ерсан.

У кўярда-қўймай пулни қизнинг қўлига тутқазиб, яна йўлдан кўз узмай борар экан, ўзича пичирлади:

— Эй, ота-онангга раҳмат, қизим!

Иккинчи воқеа

Бу сафар ҳам яна «Damas» йўналишли таксидаман. Ўрта ўриндикда ўтирган 20 ёшлардаги бир қиз телефонда баланд овозда гаплашиб, ҳамманинг асабини эғовлаб келмоқда.

— Ҳайдовчи болам, анави бурилишга тўхтаб кетгин, — деди орқа ўриндикда ўтирган 60 ёшлардаги кекса аёл.

Ҳайдовчи айрилган жойга тўхтади. Аёл тушаётиб беҳосдан кўлидаги сумкаси ҳалиги қизнинг елкасига тегиб кетди.

Қиз дарҳол телефонни қулоғидан олиб, жаҳл билан аёлга томонга бурилди:

— Эй, хола, кўзингизга қарасангиз бўлмайди, — деди жеркиб.

Шошиб қолган аёл «узр, қизим, узр», деганча тушиб кетди.

Қиз эса эшитилар-эшитилмас оҳангга «узрингни бошимга урамми» деди-ю, яна телефондаги суҳбатини давом эттирди:

— Эй, битта кампир... Индамасам, сумкаси билан елкамга туртиб ўтиб кетяпти... Машинадан тушолмасанг нима қиласан миниб, десанг...

Бироз юриб, ўша қиз ҳам тушиб қолди. Ҳамма енгил тортиди. Шунда бир киши деди:

— Ҳайриятки қутилдик, кулоқ-мияниям еди лекин... Тавба, қанақа ота-она тарбия беради бунақаларга...

Машинада енгил қулги кўтарилди. Аммо ҳамманинг кулгисидан ўша қизга нисбатан нафратни илғаб олиш қийин эмасди. (Qadriyat.uz)

Жаҳонгир БОЙМУРОДОВ

ЖАВОҲИР

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони,
халқ шоири

ХАЛҚ

Ҳамма нарса ўтади, мансаб, шону шавкат ҳам,
Шириндан ширин қолур, талхдан эса қолур талх.
Бир кунни тунроқ бўлур, тенгсиз шамси талъат ҳам,
Фақатгина халқ яшар, фақатгина қолур халқ.

Ўзбекнинг пешонасин пўлатдан яратмишидир,
Юмушини маломат, заҳматдан яратмишидир,
Бир сўз билан айтганда — меҳнатдан яратмишидир,
Фақатгина халқ яшар, фақатгина қолур халқ.

Амалпараст, лўттибоз бўлмаган қачон ахир,
Сак бир нима емаса оғзи бўлармиш тахир,
Бизнинг барчамиз шоҳимиз, бизнинг барчамиз фақир!
Фақатгина халқ яшар, фақатгина қолур халқ.

САВОЛ

Нега ҳафсаласи пир бўлди?

Хитойлик саёхатчи Эйфель минорасига чиқади. Минора ичидаги эсдалик совғалар дўконидан саёхатидан эсдалик сифатида Эйфель макетини сотиб олади. Ватанига қайтгач эсдаликдаги нарх белгисини олиб ташлагач, бир ёзувга кўзи тушади ва хафа бўлиб кетади.

Савол:

Сайёҳни хафа қилган бу қандай ёзув эди?

Жавоблар келгуси ҳафтанинг сешанба кунни соат 15:00 гача қабул қилинади.

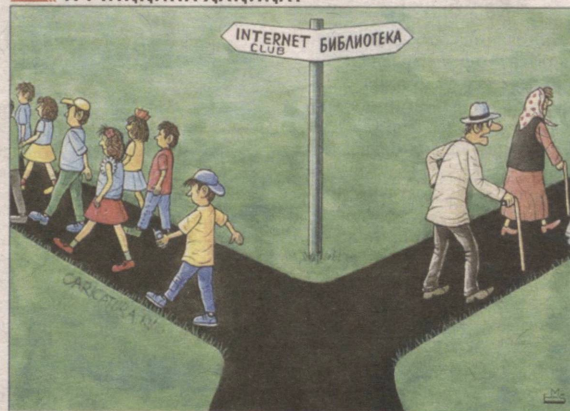
Электрон манзил: info@od-press.uz
Телефон: 0 (371) 234-91-82
Telegram: (+99897) 444-80-84

21-сондаги саволнинг жавоби қуйидагича:

Телевизор қаршисида кўп ўтириш келтириб чиқарган минтақага хос бўлган касаллик бу — семизликдир.

Саволга Мирон Рашидов, Шухрат Шукуров, Мадина Аллаберганова ва Асила Қаримова тўғри жавоб ўйлади.

АЧЧИҚКИНА ҲАҚИҚАТ

Маҳмуджон Эшонқулов чизган сурат

ПАЗАНДАЛИК

Қувват шўрва

Бу таом бизга момомерос. «Қувват» номини олган бу шўрва ифторликда дармон бўлади.

Масалликлар: гўшт қиймаси, пиёз, сабзи, картошка, помидор, мош, гуруч, оқ жўхори ёрмаси, ёғ ва туз. Масалликлар ҳажми одам сонига қараб, одатдаги суюқ овқат каби солинади. Агар гўшт қиймаси кўпроқ бўлса, таом янада мазалироқ чиқади.

Тайёрланиши:

Таом оладдаги суюқ таомлар тартибда пиширилади. Яъни, қизилган ёғда гўшт қиймаси қовуриб олинади. Сўнг майда тўғралган пиёз, сабзи, картошка, помидорни кетма-кет солиб, қовурилади. Яхшилаб қовурилгач, сув солинади. Таом қайнаб чикмасдан олдин жўхори ёрмаси солинади. Ёрма юмшай бошлаганида мошни, мош юмшай бошлаганида эса гуруч солинади. Таом пишгач, майда тўғралган қўқат ва райхон билан бирга дастурхонга тортилади. Ёкимли иштаха!

МАСЛАҲАТ

■ Сирли идишда овқат пишираётганда у тагига олса, идишни истеъмол содаси солинган сув билан қайнатилиши мумкин. Сода ўрнига 2-3 дона майда пиёз ҳам ишлатса бўлади.

■ Ёз кунлари чумолилар шакар, асал ёки мураббо солинган шила банкага «хужум қилмасин» десангиз, идиш четига қунгабоқар ёғини суртиб қўйинг.

ТАБАССУМ

«Хурматли талаба, институт, университет ва академиялар ҳудудида «СЕССИЯ» ҳафти қутилмоқда. Айрим фанлардан ставка тезлиги 200 минг сўмгача ошиши ва бунни эшитиб сизни мазангиз қочиши мумкин. Пулсиз талабалар учун ҚАЙТАОПАСНО бўлиши мумкин. ЭСЛАТМА: Ҳаражатсиз ҳаракат даражаси — нолга тенг!

МУАССИСЛАР:

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши;
Ўзбекистон Қасаба уюшмалари федерацияси Кенгаши;
Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси;
Ўзбекистон ёшлар иттифоқи марказий кенгаши;
«Ўзбектелеком» акциядорлик компанияси;
«Ўзбекистон почтаси» акциядорлик компанияси;
«Матбуот тарқатувчи» акциядорлик компанияси;
Акциядорлик тижорат «Алоқабанди»;
«Оила» илмий-амалий тадқиқот маркази.

Газета тахририят компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Газетада интернет материалларидан ҳам фойдаланилган.
Газета 2012 йил 20 апрелда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0814-рақам билан рўйхатга олинган.
«Шарқ» наприйет-мағбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41.

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ:

Танзила Норбоева, Қаҳрамон Қуронбоев, Шавкат Жавлонов, Қудратилла Рафиқов, Коммуна Ирисбекова, Дилором Тошмухамедова, Ином Маждидов, Элмира Боситхонова, Мизроб Бўронов, Муродулло Холмухамедов, Муҳаммадҷон Қуроно

Тахририят манзили: Тошкент шаҳри, 100000. Амир Темуր 1-тор кўчаси, 2-уй. Тел/факс: 234-83-45. E-mail: info@od-press.uz

Навбатчи — Б. Насимбоев
Саҳифаловчи — Х. Файзуллаев

Буюртма: т-537 ISSN 2181-6190 Обуна индекс — 193
Азоди: 2971 нуска. Нархи: келишув асосида.
Қоғоз бичими А-3, ҳажми 2 босма табоқ.
Офсет усулида босилган.
Чоп этишга топширилди: 19:00

123456